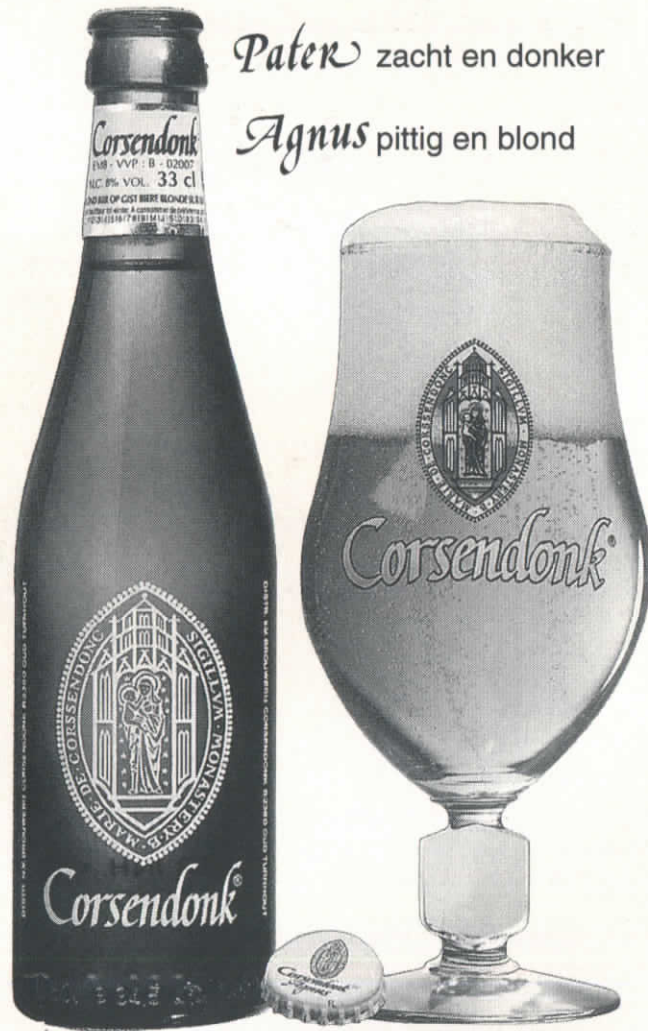

CORSENDONCA

Corsendonk[®] bier

Pater zacht en donker

Agnus pittig en blond

P208832
ISSN 0779-5785
Trimestrieel tijdschrift
26ste jaargang
juli - augustus - september 2007

v.u.: Roger Van Mierlo
Draiboom 4
2360 Oud-Turnhout

Kantoor van afgifte : 2360 Oud-Turnhout

VOOR AL UW FEESTEN

ALTA RIPA

Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/45.01.01

VERZEKERINGSKANTOOR

JAN AERTS

ALLE VERZEKERINGEN

Kerkstraat 27 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/42.30.92

© **CORSENDONCA** : Alle artikels overgenomen uit ons driemaandelijks tijdschrift moeten de vermelding "Uit Corsendonca" dragen, met de jaargang, nummer, pagina en de naam van de auteur.

Omslag: Foto uit de oude doos. Het Landelijk leven in de tijd van toen

CORSENDONCA

Voorwoord

Nieuw werkjaar

Het **nieuwe werkjaar** trekt zich zachtjes weer op gang. Ook in onze vereniging Corsendonca gaan we weer van start. Onze maandelijkse raden van bestuur gaan vanaf dit werkjaar door op de vierde donderdag van de maand, telkens om 20 uur in het 'Hofke van Chantraine'. Op deze bestuursvergaderingen is ieder lid van harte welkom, ook jij bent er meer dan welkom.

Zomerfietstocht

De jaarlijkse **zomerfietstocht** in samenwerking met Toerisme en KWB bracht menig deelnemer naar de mooie plaatsjes in onze eigen streek. De fietstocht, met vertrek aan het gemeentehuis, liep via Oosthoven naar het centrum en terug, en vervolgens naar Zwaneven. Via de Sloopstraat betrokken we er dit jaar ook een stukje van Zevendonk bij. En dan naar het dorpsplein terug als eindbestemming. Het zoeken van de foto's en het oplossen van onze heemkundige vragen waren de rode draad tijdens deze aangename fietstocht.

Brabantse heemdagen

Op 9 & 10 augustus gingen in Oud-Turnhout en Baarle-Hertog/Nassau de jaarlijkse '**Brabantse heemdagen**' door. Ditmaal met het thema 'over de grenzen heen'. Op 9 augustus was onze heemkundekring de gastheer voor het 'Brabants Heem'.¹

¹ Ook onze provincie Antwerpen heeft haar overkoepeling van heemkundekringen in 'Heemkunde Gouw Antwerpen vzw'

CORSENDONCA

De Nederlandse 'Stichting Brabants Heem' verenigt meer dan 110 Brabantse heemkundekringen en historische verenigingen, waar ruim 26.000 heemkundigen bij zijn aangesloten.

Samen met Westerlo zijn we de enige Vlaamse aangesloten vereniging. Corsendonca was trouwens de allereerste buitenlandse vereniging die zich aansloot bij het 'Brabants Heem'. Honderd en één ingeschreven deelnemers uit de diverse heemkringen trokken die dag richting Oud-Turnhout.

Ze werden verwelkomd op het gemeentehuis. Hiervoor was niet alleen onze burgemeester Jef Kersemans aanwezig, maar ook de burgemeester van Baarle-Hertog, de heer Jan Van Leuven en de burgemeester van Baarle-Nassau de heer Jan Hendrixx.

Na de verwelkoming en een woordje van de burgemeester begon het officiële protocol. Dit ging gepaard met de overdracht van het vaandel en het aanbrengen van het schildje aan de schellenboom. De inrichter van de heemdagen in 2006, de gemeente Waalwijk, bracht het schildje aan. Hierdoor wordt de schellenboom ieder jaar groter en sterker en staat hij symbool voor de samenwerking. Volgend jaar zijn het Oud-Turnhout & Baarle die op hun beurt de schellenboom doen aangroeien.

Na de ontvangst trokken we naar de Djoelen voor een 'bakje' koffie. Na de koffie leidden onze gidsen Raf Wils, Herman Van Eyndhoven, Leo Van Hooghten, Marleen Gabriels en ikzelf de genodigden met onze 'Schilderswandeling' doorheen de centrumstaten in het dorp.

Na de middag trokken we naar het bezoekerscentrum 'landschap De Liereman'. Hier kregen we een zeer boeiende uiteenzetting over dialecten door de Nederlandse professor Jan Stroop.

Door de aanhoudende regen kon de wandeling doorheen het natuurgebied de Liereman helaas niet doorgaan. Afgesloten met een heerlijke maaltijd en een avond vol ontspanning trokken onze gasten naar hun hotel of verblijfplaats voor de overnachting.

CORSENDONCA

Op 10 augustus was de heemkundekring 'Almalia van Solms' uit Baarle de gastheer. Met een fietstocht van 48 km verkenden we de verschillende gehuchten van de beide Baarles.

Onland 2007

Van 25 augustus tot 23 september 2007 loopt in het 'Hofke van Chantraine' de tentoonstelling '**Onland!**' met als ondertiteling 'Kilte van de opwarming'. Negatie van en zorg voor het milieu anno 2007 versmelten tot een artistiek geheel, waaraan kunstenaars elk op hun eigen manier gestalte geven. "Maak van de aarde geen 'Onland', of nog, maak van cultuurlandschap geen woeste grond". Naast de traditionele schilder- en beeldhouwkunst is er aandacht voor installatie, fotografie, video, literatuur, muziek, enz.... Dit alles wordt zowel in het gebouw als in de achterliggende tuin tentoongesteld. Meer dan twintig kunstenaars geven hun kijk weer op het actuele thema 'opwarming van de aarde'. De tentoonstelling 'Onland 2007' is een aanrader voor het ganse gezin.

Eindejaarstentoonstelling

In het Hofke van Chantraine wordt achter de schermen al stevig gewerkt aan de **eindejaarstentoonstelling**. Deze staat in het thema van 'tijd en kalenders'. Heb jij mogelijk iets uniek rondom 'kalenders of tijd', geef een seintje aan Bea Geudens of aan Raf Wils.

Herken je ze nog

Door de jaren heen heeft Corsendonca meer dan 7000 foto's vergaard. Niet bij alle foto's zijn alle namen van de personen door ons gekend of is er enige twijfel. Om de juistheid bij het publiceren in de toekomst na te streven doen we een beroep op onze leden. In deze Corsendonca kan je de vaste rubriek '**herken**

CORSENDONCA

je ze nog' terugvinden. Heb je een aanvulling, laat het weten aan onze archivaris Louis Cuylaerts, 014452917.

De oorlog van Jan Van Den Avoort

Jan Van den Avoort werd geboren te Vosselaar op 24 oktober 1922.

Sinds het eerste trimester van 2004 heb je het dagboek van Jan in onze Corsendonca kunnen volgen. Dit dagboek overliep de periode van 28 augustus 1939 tot 16 juni 1945. Nu 3,5 jaar later, bij het tweede trimester 2007, is het dagboek volledig als vervolgverhaal verschenen. Jan, dank voor uw bijdrage! Menig lezer heeft uw verhaal gevolgd. Het dagboek zal in onze archieven een blijvende bestemming krijgen, en mogelijk kan het ooit in boekvorm worden uitgegeven.

Tijdschrift Corsendonca

Om ons tijdschrift te voorzien van teksten doen we een oproep aan onze leden. Mogelijk heb jij een goed heemkundig verhaal, of kun je dingen aanbrengen waaraan wij graag verder werken. Allen hebben we een vorm van interesse voor heemkunde. Heemkunde is kennis van land en volk in de naaste omgeving. Deze kennis vergaren en doorgeven aan elkaar is één van de opdrachten van onze heemkundekring.

Heb je een oud verhaal, een tekst of een foto: laat het ons weten, want ook uw heemkundige inval is voor ons meer dan de moeite waard. Zo bouwen we samen verder aan de geschiedenis van ons dorp.

Jan Sels
Voorzitter

CORSENDONCA

Militaire geschiedenis in Oud-Turnhout

Wellington R1184 en zijn verhaal

Oud-Turnhout kent een aantal locaties waar gedurende de Tweede Wereldoorlog militaire toestellen zijn neergekomen. Dankzij het verhaal van Vic Berrens kon ik erin slagen om de locatie van zo'n crash te lokaliseren. En dan moet het even meezitten om er ook de nodige historische informatie bij te vinden. Dat lukte. Lees en kijk mee naar het verhaal van 6 Polen die in de nacht van donderdag 10 op vrijdag 11 juli 1941 neerkomen in Oud-Turnhout.

Een fatale nacht

Hptm¹ Wolfgang Thimmig is die nacht op pad met zijn gevechtsvliegtuig. Als piloot bij het III/NJG² is de nacht zijn hulp en de Messerschmidt Bf 110 zijn wapen. Een grote groep geallieerde bommenwerpers is gevonden. Ze hebben immers Keulen aangevallen en zijn op de terugweg. Zoveel mogelijk van hen moeten neergehaald worden. Thimmig bespeurt in de nacht boven het Belgische grondgebied een middelgrote bommenwerper: een Wellington met groepscode BH-B. Een luchtgevecht in regel breekt uit. De Wellington wordt geraakt. Het RAF³-toestel gaat naar beneden. De volledige bemanning ziet kans om te springen en veilig aan de grond te komen dankzij hun parachute.

Op de begane grond in de huizen van het dorp horen velen het gevecht. Maar niemand durft buiten komen. Het is immers

¹ Hauptmann

² Dritte Gruppe Nachtjagdgeschwader 1 of 3de groep nachtjagers gevechtsgroep 3

³ Royal Air Force – de Britse luchtmacht

CORSENDONCA

nacht. De bewoners van Rhoode en Arselt zijn oor-getuige van de knal van het vliegtuig dat ergens in de boomtoppen neerkomt en vervolgens op de grond smakt. Pas als het licht is, durven de omwonenden gaan kijken. Ze merken een hoop metaal en smeulende resten. Verschillende bomen branden nog na.

Er valt hen wat op: er hebben Polen in het vliegtuig gezeten. Er worden nog lange riemen met munitie in gevonden. DEze verbergt men in een melkkit die vervolgens onder de grond wordt gestopt. Drinkbussen en allerlei spullen worden in de nabije omgeving gevonden. Van enige bemanning geen spoor.

6 Polen worden door hun parachute neergezet op de begane grond in een onbekende omgeving zonder enig idee van waar ze zich echt bevinden. Al snel worden 5 van hen door Duitse soldaten gevangen genomen. Eén Pool wordt door het verzet opgepikt en geraakt tot in Brussel. Helaas eindigt ook voor hem daar zijn reis. Ze worden verspreid over enkel gevangenkampen voor luchtmacht personeel. Allen zullen de oorlog overleven.

Het begin: Polen in Engeland

Het was voor de toenmalige inwoners een vreemde zaak: wat doen immers Polen in een Brits vliegtuig?

Op 01 september 1939 valt Duitsland Polen binnen. Ondanks moedige tegenstand is het Poolse leger geen tegenstander voor de Duitse Wehrmacht. Enkel dagennadat Duitsland Polen aanvalt, worden de Polen vanuit de andere kant overrompeld door Russische troepen. Stalin en Hitler hadden immers een geheime overeenkomst⁴ gesloten waarin ze de invloedssferen

⁴ Het Molotov-Von Ribbentrop akkoord of officieel het "non-agressie pact tussen Duitsland en de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken van 24 augustus 1939

CORSENDONCA

netjes hadden verdeeld. Vele Poolse soldaten kunnen via Roemenië naar Frankrijk vluchten. Er wordt een nieuw Pools leger samengesteld dat na mei 1940 naar Engeland evacueert. Een complete Poolse velddivisie heeft zelfs in Frankrijk in mei 1940 terug tegen de Duitsers gevochten. Stilaan wordt het ganse Pools leger nogmaals opgebouwd. Poolse piloten doen hun intrede in de Slag om Engeland. Een volledige Poolse Luchtmacht in Engeland groeit.

Poolse Bommenwerpers

Op 1 juli 1940 wordt het *300 Polish bomber Squadron* opgericht. Swinderby (Linconshire) is hun basis. Ze worden in die periode haast uniek met Vickers Wellington bommenwerpers uitgerust.

Teams van piloten worden opgeleid.

Zo ook de ploeg van Wellington bomber met serienummer R1184 van de productieserie van het type Mk.1C en aangepast aan tropische omstandigheden bedoeld voor gevechten in het Midden-Oosten. Dit type heeft onderaan geen geschutskoepel.

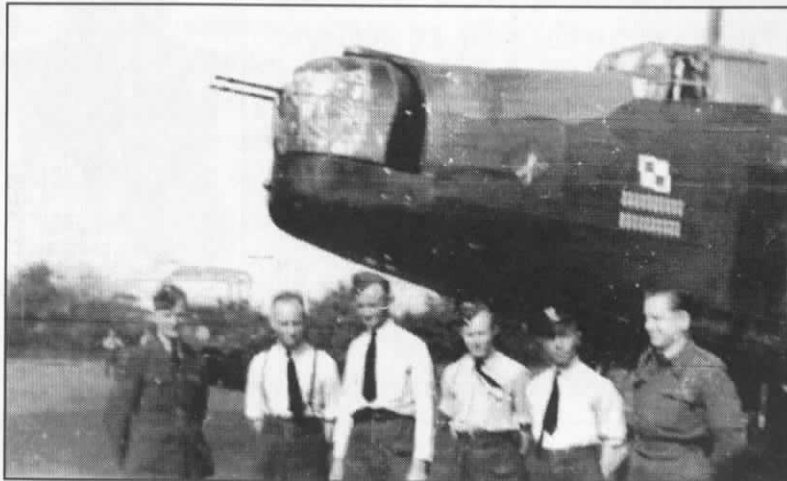
Foto van Wellington Mk.1c R1184 BH-B op Swinderby airfield 1941

CORSENDONCA

Hun groepscode is BH. Hun vliegtuig krijgt een letter bij om zichzelf uniek te identificeren: een "B" voor "Barbara" maakt het compleet tot BH-B.

De bemanning is als volgt:

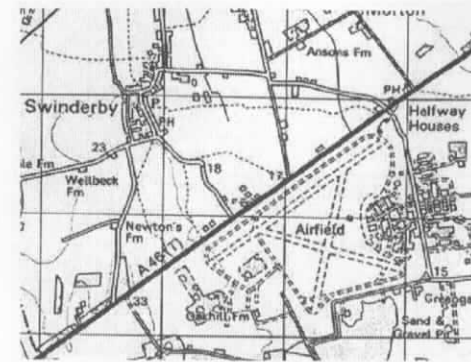
P1529	p/o Jozef Kuflik
P1405	p/o Jan Janicki
P76771	p/o Nikodem Kozinski
P78363	Sgt Marian Sztul (°11.02.1921 - + 19..)
P780708	Sgt Aleksander Suczynski
P	Sgt Jan Artymiuk (°24/06/1915 - + 27/01/1986)

Op deze foto staat gans rechts Sgt Artymiuk en gans links Sgt Sztul. Merk onder het cockpitraam het symbool van de Poolse Luchtmacht dat ook in Engeland werd gedragen.

In de voorste geschutskoepel merk je twee Browning mitrailleurs die met munitieriemen gevoed en elektrisch aangestuurd worden.

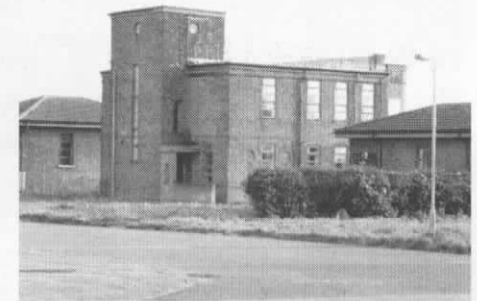
CORSENDONCA

Hun basis is (tot enkele dagen na de crash in Oud-Turnhout) de kleine gemeente Swinderby, in het westen van Lincolnshire en dichtbij de grens met Nottinghamshire en ten noord-oosten van

de stad genoemd naar dit district. Zijn geschiedenis gaat terug tot voor de Romeinen. Het dorpje is doorheen de eeuwen steeds een landbouwersgemeenschap gebleven. Het vliegveld wordt goed en wel in gebruik genomen vanaf augustus 1940, daar het pas later in de planning zat om uitgebouwd te worden.

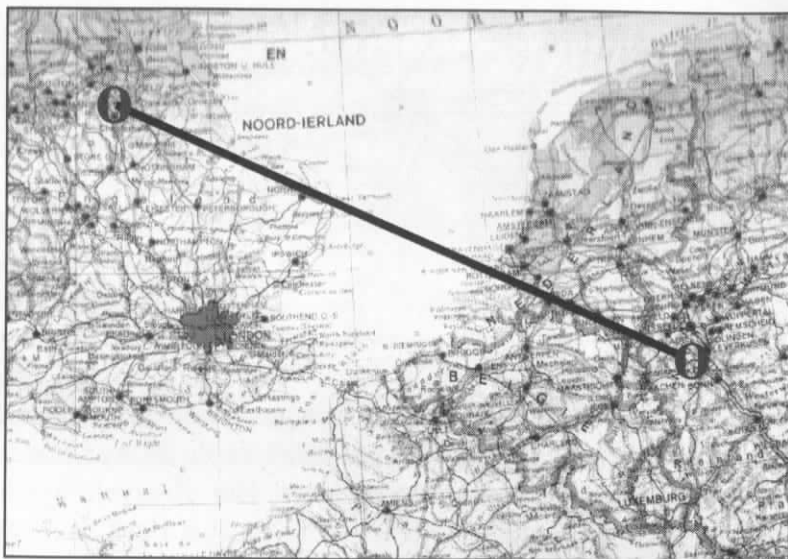
Swinderby ligt slechts 70 kilometer ten noorden van East-Kirkby, de luchthaven vanwaar Lancaster LM 115 en ME 782 vandaan kwamen die op 22 juni 1944 in Oosthoven neerkomen.

Controletoren in zijn huidige staat

Net zoals in 1944 voor deze twee bommenwerpers, ligt ook Oud-Turnhout voor de Wellington in een ongeveer rechte lijn naar hun doel: Keulen. Op de kaart zien we de lijn tussen Swinderby en Keulen wat hen over het zuiden van Nederland brengt.

CORSENDONCA

Op de kaart zien we de lijn tussen Swinderby en Keulen wat hen over het zuiden van Nederland brengt.

De Wellington type 1c

Het vliegtuig is een middelzware bommenwerper. Het 300 Sqn zal mettertijd vanaf midden 1941 overschakelen naar de zware Lancaster bommenwerper.

De Wellington kan maximaal 337 km/uur halen op ca 4.500 meter hoogte, iets onder zijn maximale vlieghoogte. Geladen kan hij ca. 1700 kilometer afleggen. Leeg weegt hij 8.5 ton. Hij is ca 26 meter breed (spanwijdte met de vleugels) en 20 meter lang. De grootste bom die er in kan is er eentje van 1800 kilogram. De totale draaglast aan bommen is omzeggens 5000 kilogram. Tenslotte: een Squadron is een benaming uit de 16de eeuw en verwijst naar een vierkante opstelling van troepen. Het Britse leger gebruik het nog steeds, en dit om onderdelen van grote troepengehelen te benoemen

CORSENDONCA

De plaats van de crash

De locatie van de crash bevindt zich op de hoek van de Jagerstraat en Rhoode. Op kadaster: sectie G2, grond met nummer 32A en 42A.

Op Duits militaire kaart 1941

Op kaart NGI 2003

CORSENDONCA

foto boven; vanuit de zandweg naar de Jagerstraat, zien we rechts op de foto de crashsite.

Foto onder: de crashsite nu naar het bos toe getrokken.

CORSENDONCA

Na de crash: gevangenen en gevlucht

De Poolse vliegtuigbemanning geraakt niet ver en wordt, op P/O Jan Janicki voor een poosje na, gevangen genomen. Er bestaan een aantal soorten gevangenkampen: voor soldaten en voor officieren. Daarbij worden geallieerden luchtmacht (niet officieren normaal bewaakt door de Duitse luchtmacht zelf (*Stalag Luft*). Verder in de tekst benoemen we dat als "L" met dan de nummer van het kamp. De opvang gebeurde volgens de Derde Geneefse Conventie, Deel 7, artikel 44, wat de regels vastlegt van het gevangenschap.

Het woord *stalag* betekent "*Stammlager*", en is zelf een samenvatting van het volledige woord "*Mannschaftsstamm und -straflager*" ofwel ruwweg "manschappenverzameling en strafkamp"

Wie wordt waar opgesloten in volgorde van kamp(en)

1. Jozef Kuflik POW⁵ 39268 in 9C, L6 en L4
2. Marian Sztul POW 39264 in 9C, 4B, L6 en L4
3. Jan Janicki POW 3814 in 10C, 6B, L3
4. Nikodem Kozinski POW 1628 in 7c, L3 en 64
5. Aleksandra Suczynski POW 39206 in L3
6. Jan Artymiuk POW 39265 in 9C, L1, L6, 357 en L3

Piloot-officier Jan Janicki wordt pas later opgepakt. We komen daar later op terug.

Op de foto links zien we Artymiuk gefotografeerd als krijgsgevangene in *Luft 1*

⁵ Prisonner of War: krijgsgevangene, met nummer

CORSENDONCA

Hier abtrennen! Tu oddzielić!

Kriegsgefangenenpost (Gebührenfrei)
Antwort-Postkarte
 An den Kriegsgefangenen

Jan Artymiuk *E-5*

Absender:
 Nadawca:
 Vor- und Zuname:
 Imię i nazwisko:
Jan Artymiuk

Gefangenennummer: *39265*

Lager-Bezeichnung:
M.-Stammlager IV B
Stammlager **Mühlberg / Elbe**

Ort: *Boanica*
 Miejscowość:
 Straße:
 Ulica:
 Kreis: *Boanica*
 Powiat:

Deutschland (Allemagne)

Jan Janicki op de vlucht

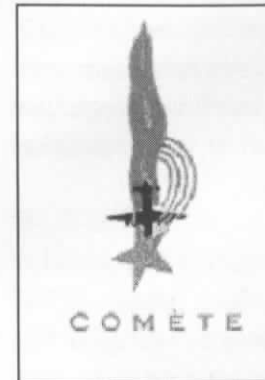
Onduidelijk over hoe, maar het is vaststaand dat Janicki de Duitsers kon ontkomen. Hij wordt via een ontsnappingslijn, naar Brussel gebracht. Daar loopt het echter mis. Er was immers een groot probleem: de ontsnappingslijn in Brussel is geïnfiltreerd. De *Geheime Feldpolizei*, gevestigd Sint-Joost-ten Noode in de Dwarsstraat (Rue de

Traversière) maakte in Brussel gebruik van de beruchte Vlaamse infiltrant Prosper De Zitter, of de "l'homme au doigt coupe" omdat hij een kootje (of 2?) mist aan zijn linkerpink. Samen met twee echte Engelse soldaten

CORSENDONCA

genoemd Joe en Jimmy lieten ze vluchtende piloten vermoeden dat ze goed werden opgevangen.

De ondergrondse lijn in Brussel noemde Comète. Door de acties van de infiltranten zullen tientallen van de medewerkers de dood vinden.

In de zomer van 1941 worden steeds meer piloten en helpers opgepakt.

Hoe en waar Janicki in Brussel wordt geholpen, is nog niet duidelijk. Op 26 september 1941 wordt hij

opgepakt in de Gare du Midi – het Zuidstation. Dit was de vertrekplaats richting Parijs en zo naar Spanje. Het huidige station trekt niets op het gebouw dat van 1869 tot 1949 dienst deed als station.

Zoals de andere zal Janicki de oorlog als krijgsgevangene doormaken. Artymiuk blijft tot 1946 in de RAF, wordt W/O (Warrant Officer) - zie foto, krijgt decoraties (o.a. de Poolse "Virtuti Militari") en emigreert naar Australië (Melbourne) en is tot zijn dood actief in de Poolse Luchtmacht Associatie in Australië.

CORSENDONCA

De Duitse tegenstander : Hptm Wolfgang Thimmig

Geboren te Dresden op 04 oktober 1912 groeit hij op in het zuid-oostelijke deel van Saksen.

In juli 1941 is hij gestationeerd op een vliegveld te Twente, Nederland. Hij is luchtmachtpiloot-officier bij de *Luftwaffe*, het Duitse luchtleger. Thimmig vliegt bij nacht. Onder de mantel van de duisternis heeft hij meer kans om vijandelijke vliegtuigen neer te halen zonder zelf gezien of geraakt te worden. Zeker tegen tragere bommenwerpers is dit handig.

Wolfgang vliegt bij de III/NJG1 en zal er zelfs op 06 juni 1942 *Gruppenkommandeure* worden. Hij overleeft de oorlog en is dan *Oberstleutenant*⁶ Later wordt hij opgenomen in het nieuwe Duitse leger, de *bundeswehr*, dat in 1955 wordt opgericht. Als militaire attaché gaat hij naar Stockholm, de hoofdstad van

Zweden om de militaire contacten tussen Zweden en West-Duitsland te behartigen. Hij is er ook actief in de kring van de *Deutsche Gesellschaft zu Stockholm* waar hij in het jaar van zijn dood penningmeester is. Het is een vereniging waar Duitsers in Stockholm elkaar ontmoeten en belangrijke contacten gelegd worden. Hij overlijdt op 06 november 1976. Gedurende de oorlog haalt hij 24 toestellen neer. Hij is drager van⁷ het IJzeren Kruis 1ste en 2de klasse, de militaire eremedaille het Gouden Kruis op 12 juli 1943, en ontvangt een erebeker

⁶ Luitenant-kolonel

⁷ Eisernes Kreuz 2. Klasse, Eisernes Kreuz 1. Klasse, Kriegsorden des Deutschen Kreuzes in gold, Luftwaffe Ehrenpokale für besondere Leistungen im Luftkrieg

CORSENDONCA

vanwege de Luftwaffe voor bijzondere verdiensten in luchtgevechten.

Als militaire attaché bekommt hij voor zijn verdienste in die functie vanuit het koninklijk hof van Zweden de "Svärdsorden". Het is een medaille die vanaf 1748 tot 1974 wordt toegekend aan militairen voor bijzondere verdiensten of een lange en trouwe dienst aan het land. Het wordt zelden verleend aan buitenlanders.

De Duitse jager, en de jacht op de bommenwerpers

In 1941 vliegt het III/NJG1 met Bf110 gevechtsvliegtuigen. NJG1 maakt deel uit van *Luftflotte II* die instaat voor de verdediging van Nederland en de Neder-Rijn. Hun groepscode

Tekening van NJG1 - Groepscommandant Falck, met zijn "G" in plaats van de gebruikelijk A. G9 staat voor NJG1 en was op elk toestel zo.

is G9+ unieke code van het vliegtuig zelf, bestaande uit 2 letters. Ik kon niet de code van Thimmig achterhalen. Een Messerschmidt 110 van het NJG1 :

Benevens de piloot zit er vanachter een schutter die tevens radioman of *Bordfuncker* is. Het toestel was niet het beste en snelste, maar was bedoeld om meerdere taken tegelijkertijd uit te voeren: een lange-afstandsjager, escorte van bommenwerpers en aanvalsvliegtuig.

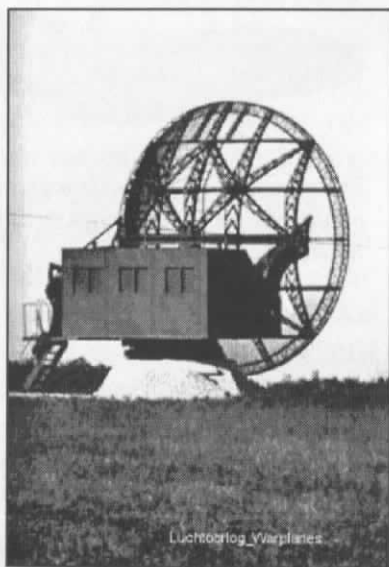
CORSENDONCA

Het symbool van alle Nachtjachtgroepen is de adelaar die met een bliksem naar Engeland wijst

Zijn bewapening: vier 7,92 mm MG 17 machinegeweren en een optie op twee 20 mm MG FF kanonnen in de neus en een beweegbare 7,92 mm MG 15 machinegeweer in de cockpit.

Verschillende systemen worden ontwikkeld om de geallieerde bommenwerpers te ontdekken en een jager naartoe te leiden. Het eerste en meest eenvoudige systeem bestaat uit het gebruik van zoeklichten die op een lijn zijn opgesteld (de *Kammhuber*-linie, naar de naam van de bevelhebber van de verdediging). Zij vangen de vijand op in hun straal en leiden de jagers er naartoe. Het systeem heet *Helle Nachtjagd*. Tot in augustus 1941 de jagers in hun neus zelf een rader krijgen, wordt dit systeem verbeterd met radarposten: eentje voor lange-afstandswaarneming '*Freya*' en eentje voor de korte waarnemingen, '*Würzburg*'. Per 35 kilometer vanaf Denemarken tot Zwitserland worden radarstations opgesteld. De methode om de jagers te leiden krijgt de codenaam *Himmelbett*.

Een Würzburg op Walcheren in mei 1942 (Carlos L Lievens, BE)

CORSENDONCA

De radar moet aan de gevechtseenheid op de grond de nodige informatie doorgeven die op hun beurt naar de nachtjagers wordt doorgeseind. In de zomer van 1942 is het ganse systeem voor de geallieerden bekend.

Dankzij spionage en diefstal van kaarten tot in het luchtverdedigingshoofdkwartier in Zuid-België toe, weten Belgen Engeland tot bij de bevrijding massa's info te leveren. De RAF kan dan telkens tegenmaatregelen nemen.

Tenslotte ...

wil ik graag enkele mensen bedanken die dit artikel inhoudelijk hebben kunnen onderbouwen:

- Vic Berrens, die me de plaats en onbewust het detail gaf dat me zekerheid bood bij het toetsen van de feiten
- Lucyani Artymiuk, een dochter van Jan Artymiuk die me een boel foto's en informatie bezorgde, teveel om hier allemaal te gebruiken.
- Jean Sztul uit het Verenigd Koninkrijk en dochter van Marian Sztul voor hun informatie.

Voornaamste bronnenmateriaal

- Vic Berrens, Oud-Turnhout, juni – juli 2007
- Lucyani Artymiuk, Melbourne, juni – juli 2007
- Jean Sztul, UK, juni 2007
- gemeente Oud-Turnhout, dienst RO en Stedebouw
- Burkhardt Graf v. Plettenberg Stockholm
Commander s.g. and Defence Attaché BRD
- Dr. Krauß, Fregattenkapitän, Potsdam
Militärgeschichtliches Forschungsmab

CORSENDONCA

- C Braunstein National Museums of Military History van Zweden
- Luc Cox, Zoersel
- Didier Jadot, Landen
- Peter Dierckx, vliegtuigwezenkenner, Oud-Turnhout
- RAF Bomber Command website, UK
- Michael Reimer, BRD, Schleswig-Holstein
- gemeente Swinderby, UK (geschiedenis, vliegveld)
- Jaap Teeuwen, Haarlem, NL (Wellington-info)
- Rode Kruis-Vlaanderen – Luc De Munck –Mechelen
- Algemeen Rijksarchief – Brussel
- Decker; D. en Roba; J-L bommenwerpers boven België 1942 – 1943, Erpe, De Krijger, 1994, blz 20
- Price; A De Lufwaffe, Antwerpen, De Standaard, 1994; blz 92 -98
- Meyers; W en Selleslagh; F De vijand te lijf , de Belgen in het verzet, Antwerpen, Helios, 1984, blz 42-51 en 90
- Frankland; N Bommen op Europa, Antwerpen, De Standaard, 1975 (2de druk), blz 33- 38
- Uitgeverij Ridderhof: Signaal – deel 2 Ridderkerk, Ridderhof, 19??,
- Holmes; R military history; Oxford, Oxford university press, 2001,blz 868

Herman Van Eyndhoven

CORSENDONCA

Het landschap van de Kempen

Algemeen

De Kempen is een gebied dat gelegen is in de Belgische provincies Antwerpen, Limburg en het uiterste noorden van de provincie Vlaams Brabant, en in het zuiden van de Nederlandse provincie Noord-Brabant. Het is gelegen ten Oosten van de stad Antwerpen en ten westen van Eindhoven.. Verder naar het oosten gaat de Kempen over in ‘Groote Peel’, een streek die geografisch aan de Kempen verwant is. De zuidgrens wordt gevormd door de rivier de Demer. De oostgrens door de Maasvallei.

Aangezien het een streek was met arme zandgronden, vindt men er weinig oude of grote steden; die liggen eerder aan de rand: Hasselt, Diets, Aarschot, Lier (“de poort der Kempen”, zij het dat ook het Noord-Brabantse Oirschot zich graag met die titel siert), Breda, Tilburg, Eindhoven, Maaseik, Maastricht. Turnhout maakt hierop uitzondering, en wordt wel eens de “hoofdstad van de Kempen” genoemd. Ten westen, en ook in het oosten van Turnhout werd van oudsher klei ontgonnen voor de productie van bakstenen, een van de redenen waarom er een “noord-Kempens” kanaal naar Antwerpen gegraven werd. De streek was dunbevolkt, daarom gekozen door monniken die stilte zochten (onder meer in de abdijen van Achel, Zundert, Postel, Westmalle, Tongerlo en Corsendonk), maar ook door vervuilende industrie zoals de metaalverwerkende nijverheid in Balen-Overpelt-Lommel en de eerste nucleaire installatie te Mol in 1962. Grote delen met schaarse bevolking was ook een troef voor de uitbouw van militaire domeinen, zoals het kamp van Leopoldsburg, de vliegbasis van Kleine-Brogel en het voormalige schietterrein

CORSENDONCA

van Brasschaat. Ook tussen Tielen en Turnhout is er een groot militair domein. Na de Tweede Wereldoorlog, ontstonden er wel nieuwe (industriële) kernen, zoals Geel, Beringen en Genk.

Middeleeuwen

Tot ver in de middeleeuwen bleven de woeste gronden in de Kempen dicht bebost. Pas na circa 1100, in een periode van grote sociaal-economische veranderingen, wijzigt het landschapsbeeld. Vanaf deze tijd is er op de brabantse zandgronden sprake van een sterke bevolkingsgroei die een toenemende druk op de agrarische bestaansmiddelen veroorzaakte. De landbouw moest voorzien in de voeding van een veel grotere bevolking dan voorheen. Deze grote voedselvraag veroorzaakte een ware ontginningsgolf. Het oorspronkelijke loofwoud werd gekapt voor aanleg van nieuwe akkers en voor de toenemende behoefte aan timmer- en brandhout. Hierdoor ontstonden uitgestrekte heidevelden.

Het Kempische landschap is door de Postelse pastoor Van den Berg treffend getypeerd als een landschap 'waar de hei de hemel raakt'. Tot ver in de negentiende eeuw stond de Kempen bekend als een typische heidestreek. De Kempische zandgronden bestonden uit 2 soorten woeste grond: de heide en de broekgronden. De heidevelden liggen veelal op vrij hoge gronden en zijn overwegend met dop- of hommelheide begroeid.

De broekgronden liggen laag, meestal bij een rivier of beek. Ze staan in de winter en bij veel regelval ook 's-zomers, goeddeels onder water. Ze zijn vaak niet meer dan wildernissen, begroeid met grassen, biezen, bunt, riet, gagel en dergelijke.

CORSENDONCA

De heide

De heidevelden in de Kempen vervulden een aantal economische functies. In de eerste plaats vormde de heide¹ het weidegebied voor schapen en hoornvee. Afzonderlijke, met prikkeldraad afgebakende, weilanden waren in deze streek voor 1905 nog onbekend.

Op de tweede plaats leverde de heide plaggen die als strooisel voor de potstal werden gebruikt.

Naast het begrazen en afplaggen was het maaien van de heide een derde gebruiksvorm. Het maaisel diende als wintervoer voor de schapen wanneer ze langere tijd op stal moesten blijven.

De vierde functie van de heide was die als leverancier van brandstof. In de beekvalleien en in enkele uitgestrekte drassige heiden was veen gevormd de zogenaamde 'heiturf'. In onze gemeente werd veel turf gestoken in de omgeving van het moddergoor.²

Als vijfde economische functie van de heide kan geweest worden op haar rol als leverancier van grondstoffen. Op de hei verzamelde men bijvoorbeeld bouwmaterialen zoals leem en riet.

Tenslotte deed de heide dienst als honingveld voor de bijenteelt.

Akkers en driesen

Als eilandjes temidden van de woeste gronden vinden we de akkers en driesen. De akkers of bouwlanden liggen meestal niet ver van een rivier, beek of stroompje, maar wel zodanig

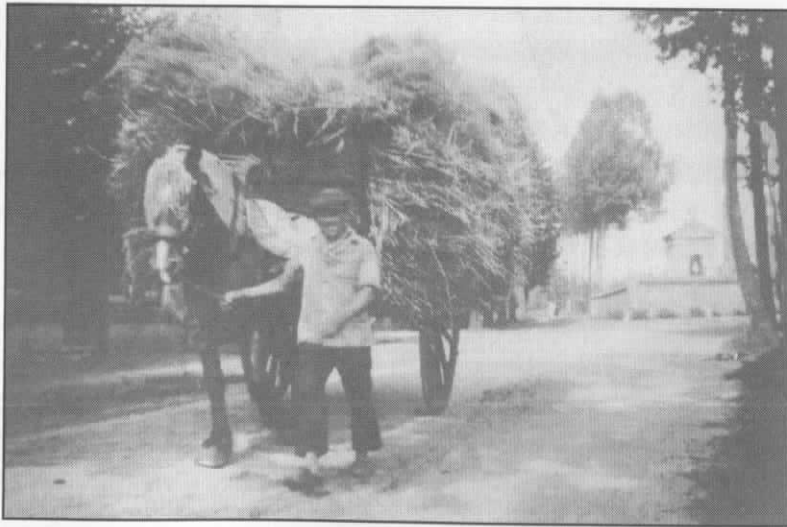
¹ De droge heide is voornamelijk begroeid met struikheide (*Calluna vulgaris*), terwijl de vochtige heide gedomineerd wordt door dopheide (*Erica tetralix*)

² De streek in de omgeving van het huidige Hertoginnepark (vliegveld).

CORSENDONCA

Het Landelijk leven

CORSENDONCA

dat ze onder normale omstandigheden niet overstromen. De boerderijen staan nagenoeg altijd dichtbij of tussen de akkers.³ Op de akkers moet immers op veel dagen van het jaar gewerkt worden. Veelal liggen de boerderijen in grotere of kleinere groepjes bij elkaar: de gehuchten.

In een blok akkers zijn ook weide, de zogenaamde driesen, aanwezig. Elke boer wil bij voorkeur een wei aan huis hebben. Daar de driesen tussen de akkers liggen, moeten ze door sloten, heggen of wallen omringd zijn. Zo niet, dan mag het vee daar slechts grazen als het wordt gehoed of getuierd.

Houtwallen en heggen

De heggen en wallen zijn te beschouwen als het derde karakteristieke onderdeel van het negentiende-eeuwse Kempische landschap. In tegenstelling tot het open heidelandschap was het vanouds verplicht om akkers te omheinen met houtwallen. Op een goed ontwikkelde houtwal groeiden allerlei soorten bomen, struiken en kruiden. Op de houtwal liet men slechts enkele grote bomen staan, meestal eiken, die slechts werden gekapt als er grote balken nodig waren. Het overige hout werd regelmatig gekapt. Het kleinste hout deed vooral dienst als brand- en geriefhout. De losse takken werden samengebonden tot mutsaarden ('mutserds') om ovens te stoken en de grotere stokken werden gebruikt voor stelen en bonestaken.

³ De boerderijen stonden steeds op iets hoger gelegen gronden. Zo ook de kerken, als je met de fiets in de Kerkstraat, richting kerk fiets, voel je vanaf de Albert Sohiestraat de lichte helling. Dit is net zo ook in de Otterstraat te Turnhout, de helling is hier nog sterker aanwezig.

CORSENDONCA

Bij de invoering van het Nederlandse kadaster in 1832 zijn opmetingen gedaan. Hieruit blijkt dat bij de verdeling van het grondgebruik in Bladel en Netersel in 1833 de woeste gronden 60% van het totale oppervlakte bedroeg. De bouw en graslanden bedroegen circa 30% en de bossen slechts 6%. Deze verhoudingen gelden in het algemeen ook voor de omliggende dorpen.

Na 1833 werden heivelden na ontginning met dennen beplant. Deze aanzienlijke bebossing was een uitvloeisel van werkverschaffingsprojecten, waartoe de gemeenten in deze provincie door de slechte economische omstandigheden waren overgegaan. De bossen moesten hout opleveren voor verkoop van brandhout maar vooral ook mijnhout.

Ook in onze gemeente werden op grote schaal naaldbossen aangeplant. Door de nu aan gang zijnde beheerswerken in het 'landschap de Liereman' worden de naaldbossen gerooid om het oude heidelandschap terug te herstellen.

Jan Sels

CORSENDONCA

**Boven en onder. Foto's uit de oude doos.
Wie zijn zij? Waar is de foto genomen? Bij welke gelegenheid?
Herken je nog sommigen van hen? Laat het ons dan weten. Wij
zullen er U dankbaar voor zijn.**

CORSENDONCA

Heemkundekring Corsendonca vzw.

LEDEN RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter	Jan Sels Draaiboorn 98 B-2360 Oud-Turnhout Tel.: 0475/28.41.96 E-mail : sels.jan@skynet.be
Ondervoorzitter	Roger van Mierlo Draaiboorn 4 B-2360 Oud-Turnhout Tel.: 0494/78.42.00 E-mail: rvanmierlo@telenet.be
Secretaris	Rudy Cornelis Polderstraat 57 B-2360 Oud-Turnhout Tel.: 014/42.65.85 E-mail: RCornelis@advalvas.be
Penningmeester	Leo van Hooghten Petrus Dielsstraat 23 B-2360 Oud-Turnhout Tel.: 014/45.22.56 E-mail : leovanhooghten@versateladsl.be
Archivaris	Louis Cuylaerts Korenbloemstraat 49 2360 Oud-Turnhout Tel: 014/45.29.17

CORSENDONCA

Lid	Herman van Eyndhoven Kerkstraat 22 2360 Oud-Turnhout E-mail : herman.van.eyndhoven@telenet.be
Lid	Roger Haeseldonckx Werkendam 142 B-2360 Oud-Turnhout Tel: 014/41.96.08 E-mail : roger.haeseldonckx@skynet.be
Lid	Hugo Miguet Sprinkhaanweg 4 B-2360 Oud-Turnhout Tel.: 014/45.10.88 E-mail: miguet.hugo@scarlet.be
Lid	Wim van Hout Polderstraat 30 B-2360 Oud-Turnhout Tel. : 014/41.65.72 E-mail: wim@vanhout.net
Maatschappelijke zetel:	Hofke van Chantraine Bea Geudenskerkstraat 46 B-2360 Oud-Turnhout Tel. : 014/47.94.94 E-mail. : heemkunde@oud-turnhout.be
Correspondentieadres	Polderstraat 57 B-2360 Oud-Turnhout
Periodiek	Corsendonca
Lidgeld	8,50 •/jaar

CORSENDONCA

WERKENDE LEDEN

- Werkend Lid Jan Aerts
Kerkstraat 27
B-2360 Oud-Turnhout
Tel: 014/42.30.92
E-mail : aertsot@skynet.be
- Werkend Lid Marc Berrens
Neerstraat 173
B-2360 Oud-Turnhout
Tel.: 014/45.11.33
E-mail: marc.berrens@skynet.be
- Werkend Lid Bea Geudens
Schuurhoven 64
B-2360 Oud-Turnhout
Tel: 014/47.94.94
E-mail : bea.geudens@oud-turnhout.be
- Werkend Lid Jef Hens
Steenweg op Ravels 27
B-2360 Oud-Turnhout
Tel.: 014/41.50.20
- Werkend Lid Ludo Hendrickx
Blijkerstraat 18
B-2360 Oud-Turnhout
Tel.: 014/45.19.65
E-mail : lu.hendrickx@scarlet.be
- Werkend Lid Marleen Joris
Burg. Van Loonstraat 10
B-2360 Oud-Turnhout
Tel : 0499/25 03 55
E-mail : Marleenjoris@telenet.be

CORSENDONCA

- Werkend Lid Greet Oris
Korenbloemstraat 34
B-2360 Oud-Turnhout
Tel : 0479/48 12 30
E-mail : wickeoris@scarlet.be
- Werkend Lid Jef van Dooren
Maasstraat 42 bus 1
B-2360 Oud-Turnhout
Tel: 014/41.67.41
E-mail : jef.van.dooren@advalvas.be
- Werkend Lid Jean Van Reusel
Rode Kruisstraat 82
B-360 Oud-Turnhout
Tel.:
E-mail : liliane.coomans@pandora.be
- Werkend Lid Ludo Vanwuytswinkel
Schuurhoven 52
B-2360 Oud-Turnhout
Tel: 014/41.72.08
E-mail: Ludo.Vanwuytswinkel@pandora.be
- Werkend Lid Raf Wils
Korenbloemstraat 50
B-2360 Oud-Turnhout
Tel. : 014/45.26.72E-mail:
Tel.: raf.wils@skynet.be

Om onze enthousiaste bestuursploeg uit te breiden zijn we steeds op zoek naar nieuwe bestuursleden. Daarom zijn alle leden van onze kring steeds vrijblijvend welkom op onze maandelijkse vergadering die telkens doorgaat op de eerste donderdag van de maand.

CORSENDONCA

Inhoud

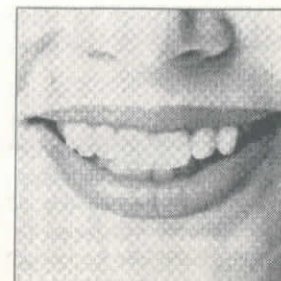
Voorwoord	Blz. 01
Militaire geschiedenis in Oud-Turnhout Wellington R1184 en zijn verhaal	Blz. 05
Het landschap van de Kempen	Blz. 21
Heemkundekring Corsendonca vzw. Leden Raad Van Bestuur	Blz. 28

Infokantoor Hofke van "Chantraine"

delta lloyd

BELEGGINGSADVIES

ONS DOEL, UW GLIMLACH

**KANTOOR OOSTHOVEN
POLDERSTRAAT 29
TEL. 014/41 16 35**

**KANTOOR RAVELS
KLEIN RAVELS 1
2380 RAVELS
TEL. 014/65 87 11**